

350/16

Warszawa, dnia 16 września 2016 r.

SZEF
KANCELARII PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Małgorzata Sadurska

SPU.0700.10.1016

Pan
Michał Seweryński
Przewodniczący Komisji Praw
Człowieka, Praworządności i Petycji

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo Pana Przewodniczącego z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie wyrażenia opinii w zakresie propozycji zmian legislacyjnych zawartych petycji skierowanej do Senatu RP przez Pana Leszka Rodziewicza, po zasięgnięciu opinii ekspertów, przedstawiam opinię Kancelarii Prezydenta RP w przedmiotowej sprawie:

Petycja dotycząca przywrócenia Chorągwi Rzeczypospolitej jest kolejną inicjatywą spośród licznych wystąpień zgłaszanych od 1989 r. zarówno przez osoby prywatne, jak i właściwe stowarzyszenia – Polskie Towarzystwo Heraldyczne oraz Polskie Towarzystwo Weksylologiczne, a także przez Komisję Heraldyczną, ustanowioną przy ministrze właściwym ds. wewnętrznych i administracji.

Wystąpienie Komisji Heraldycznej do Prezydenta Rzeczypospolitej w 2004 r. o podjęcie inicjatywy ustawodawczej i przygotowanie nowej ustawy o godle, barwach i hymnie, zyskało ówczesnie pozytywny odzew, a czterech jej członków weszło w skład, powołanego decyzją Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 marca 2004 r., Zespołu do opracowania projektu ustawy o symbolach państwowych Rzeczypospolitej Polskiej (zwanego dalej „Zespołem”).

Prace prowadzone przez grono przedstawicieli nauki o uznanym autorytecie miały na celu przywrócenie znakom Państwa charakteru narodowego w nawiązaniu do tradycji historycznej. Zaowocowały ukończonym pod koniec 2005 r. projektem kompleksowej ustawy o znakach Rzeczypospolitej Polskiej i Narodu Polskiego, przygotowanym wraz załącznikami ilustrującymi, co bardzo istotne, także sposoby eksponowania znaków.

Zespół zajął jednomyślne stanowisko, iż uchwalenie zaproponowanej ustawy winna poprzedzić zmiana Konstytucji, aby poprawić w niej błędny przepis o godle, zamiast herbie Rzeczypospolitej. Stanowisko Zespołu było konsekwentną realizacją przyjętego wcześniej przez Komisję Heraldyczną podczas posiedzenia w dniu 12 grudnia 2003 r. i przekazanego Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Senatu RP 20 stycznia 2004 r. „Uzasadnienia dla nowelizacji Art. 28 Konstytucji RP”, a w nim stwierdzenia „Prawidłowy, znowelizowany przepis Art. 28, winien otrzymać brzmienie: Znakami Rzeczypospolitej Polskiej, symbolami jej suwerenności, są:

1. Herb Orzeł Biały, przedstawiający w czerwonym polu srebrnego orła ukoronowanego, ze złotym dziobem i takimiż szponami.
2. Chorągiew Rzeczypospolitej przysługująca Prezydentowi Rzeczypospolitej, przedstawiająca na czerwonym płacie godło herbu Orzeł Biały w białym obramowaniu”.

Chorągiew Rzeczypospolitej jest szczególnym symbolem naszej państwowości. Jej wprowadzenie 1 sierpnia 1919 r. przez Sejm Ustawodawczy odrodzonej Polski, jako godła Rzeczypospolitej przysługującego Naczelnikowi Państwa, było świadomym nawiązaniem do tradycji polskiej chorągwi państwowej I Rzeczypospolitej. Chorągwi przedstawiającej Orła Białego i do 1795 r. identyfikującej Królestwo Polskie. Było to proste przeniesienie herbu Polski na tkaninę. Barwa płatu chorągwi odpowiadała barwie pola tarczy herbowej, a wizerunek orła odpowiadał godłu herbowemu. Chorągiew Rzeczypospolitej w latach 1919 - 1927 miała proporcje takie same, jak flaga państwowa. W roku 1927 rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej proporcje Chorągwi zmieniono, a do Orła, także odmienionego wówczas kształtu, dodano obramienie o wzorze tzw. wężyka generalskiego. Zmieniono zatem całkowicie wzór Chorągwi, ale dalej używał jej wyłącznie Prezydent, który w ten sposób manifestował, że był strażnikiem tradycji ciągłości państwowości polskiej.

Wniosek Pana Rodziewicza sytuuje Chorągiew Rzeczypospolitej po przepisach o fladze państwowej (art. 6) i przepisach o ustanowieniu dnia Flagi Rzeczypospolitej (art.6a), a przed przepisami o okolicznościach podnoszenia flagi państwowej (art. 7-11). Rozbija zatem ciąg logiczny ustawy, nie mówiąc o tym, że z symbolu o wyjątkowym znaczeniu czyni de facto, poza nadaniem odmiennej nazwy, nadal tylko znak Prezydenta RP. Określenie, że jest ona „symbolem majestatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz prezydenta RP, który ją reprezentuje i jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych RP” może tłumaczyć znaczenie

proporca prezydenckiego, ale nie odpowiada faktycznej wartości tego wyjątkowego weksylium, jako widomego symbolu ciągłości Państwa Polskiego.

Wnioskodawca niekonsekwentnie stosuje nazwę Chorągwi: w trzech kolejnych ustępach (proponowanego art. 6b.1-3) pisząc „Chorągiew Rzeczypospolitej Polskiej”, a w ustępie czwartym „Chorągiew Rzeczypospolitej”, podczas gdy nazwą prawidłową, historyczną, jest tylko ta ostatnia. Co więcej, formułując przepis opisujący Chorągiew pomysłodawca zmienił nazwy „wężyk generalski” oraz „wizerunek godła państwowego”, tymczasem pojęcia te nie występują w praktyce legislacyjnej. „Wężyk generalski” jest określeniem potocznym, a godłem RP, domyślnie – godłem państwowym, jest zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami wizerunek orła umieszczony w czerwonym polu tarczy.

Ponadto, podejmując dyskusję dotyczącą przywrócenia Chorągwi Rzeczypospolitej, należy rozważyć, czy na podstawie art. 28 ust. 2 Konstytucji stwierdzającym, że „Barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony”, można znowelizować obowiązującą ustawę o godle, barwach i hymnie, dodając do niej przepis o Chorągwi Rzeczypospolitej, skoro w art. 4 ust. 1 ustawa określa, że owszem, barwami RP są kolory biały i czerwony, ale jednocześnie w sposób jednoznaczny definiuje ich układ jako dwa poziome pasy.

Odnosząc się do propozycji przywrócenia preambuły stwierdzić należy, że o potrzebie zawarcia preambuły w ustawie dotyczącej znaków Rzeczypospolitej wskazywał w swoich pracach także Zespół. Wówczas jednak nie brano pod uwagę uchylonego tekstu z roku 1980, lecz proponowano wypracowanie całkowicie nowej treści preambuły. Preambuła miała rozpoczynać tekst nowej ustawy o znakach Rzeczypospolitej Polskiej i Narodu Polskiego i być spójna z treścią zawartych w niej przepisów.

Wydaje się, iż w przypadku propozycji jedynie nowelizacji obowiązującej ustawy nie jest zasadne, aby dodawać preambułę, i to w brzmieniu już wcześniej zniesionym, a jedynie fragmentarycznie uzupełnionym. Wnoszący petycję podkreśla w swej propozycji tylko jeden aspekt historyczny, tj. dające początek barwom narodowym wprowadzenie kokardy narodowej w roku 1831, gdy są one tylko pochodną herbów Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego mającym te same, biało-czerwone barwy.

Mając na względzie powyższe stwierdzić należy, że Kancelaria Prezydenta RP dostrzega potrzebę wznowienia działań zmierzających do uchwalenia nowej ustawy,

kompleksowo regulującej zasady używania symboli państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, w tym także Chorągwi Rzeczypospolitej.

W związku z powyższym zasadnym wydaje się zawieszenie procedowania przedłożonej petycji, realizującej jedynie fragmentarycznie postulowane i oczekiwane zmiany w tym zakresie do czasu wypracowania kompleksowej regulacji. Jednocześnie pragnę zadeklarować, iż w przypadku podjęcia przez Prezydenta RP inicjatywy w tym zakresie postulaty zawarte w petycji będą mogły zostać rozważone.

Z wyrazami szacunku
Melchoniak Adam